

Udružuju se bosanski tajni agenti

Author: [IWPR Balkans](#)

Politicari iz oba entiteta podlegli su međunarodnom pritisku da se sprovedu reforme i osnuje jedinstvena bosanska obavestajna služba.

Podeljena Bosna dobice svoju prvu zajednicku obavestajnu službu sledece godine sto predstavlja znacajan korak ka ukidanju paralelnih sistema u dva bosanska entiteta i jacanje centralnih institucija, neophodnih za naknadno pristupanje Evropskoj uniji.

Novo telo ce se formirati spajanjem dveju agencija u Republici Srpskoj, RS, i Federaciji BiH.

Detalje plana predstavice Visoki predstavnik međunarodne zajednice u Bosni Pedo Esdaun tokom sledecih nekoliko dana.

Adnan Terzic, bosanski premijer koji je pokrenuo ideju o osnivanju jedinstvene obavestajne službe, opisao je taj cin kao sledeci logican korak posto su se domaci i međunarodni zvanicnici nedavno slozili da se uspostavi jedinstveno ministarstvo odbrane i uvede civilna kontrola nad oruzanim snagama.

Međunarodna zajednica podrzava ove reforme. Dzulijan Brejtvejt, glavni portparol Visokog predstavnika, izjavio je da je Zapad ulozio puno novca i napora u restrukturiranje armije i policije posle okoncanja rata u Bosni. Medjutim, dodaje on, obavestajne službe su do sada uspevale da izbegnu ove promene.

"Obavestajne službe nisu bile ukljucene u reforme", kaze on. "One nisu doziveli bilo kakvu znacajnu transformaciju, ali znamo da su neki od njihovih pripadnika pocinili ozbiljne zlocine zbog cega je reforma nuzna."

Obavestajne službe sirom bivse Jugoslavije odigrale su vaznu i pretežno negativnu ulogu u slomu bivse jugoslovenske savezne drzave i potonjim ratovima.

Potom su uglavnom postale korisna orudja kojima su se služile nacionalisticke stranke uoci, za vreme i posle krvavih balkanskih ratova, jer su im obezbedjivale vazne informacije i izvrsavale mracne, tajne operacije.

Posle zavrsetka rata, sve obavestajne službe bile su umesane u nerazresena ubistva i druge zlocine. Tek nakon ostrih protesta međunarodne zajednice lokalni lideri bili su prisiljeni da preurede situaciju u svojim obavestajnim službama.

Usled toga je doslo do spajanja obavestajne službe bosanskih Hrvata SNS i bosnjacke službe AID koje su prerasle u zajednicku tajnu službu Federacije BiH poznatije kao FOSS. Republika Srpska je zadržala sopstvenu obavestajnu službu poznatu kao OBS.

Ove službe nastavile su, medjutim, da igraju neprikladnu i veoma cesto nezakonitu ulogu na politickoj sceni zbog cega je Esdaun prosle godine smenio nacelnika FOSS-a Munira Alibabica-Munju. Naime, isuvise cesto su informacije iz vaznih tajnih dokumenata procurile u medije.

Nedavno je član predsedništva iz redova bosanskih Srba, Mirko Sarović, bio prisiljen da da ostavku nakon što su trupe Stabilizacionih snaga pod vodjstvom NATO-a u Bosni, SFOR, utvrdile da obavestajna služba bosanskih Srba spijunira međunarodne i domaće zvaničnike.

Spijunski skandal bio je poslednja kap koja je prelila čašu što je navelo međunarodne zvaničnike da zatraže radikalne reforme u obavestajnim službama.

Izvor iz Ureda visokog predstavnika, OHR, rekao je da će Esdaun izneti nacrt paketa reformi tokom sledećih nekoliko dana.

Očekuje se da će nova jedinstvena obavestajna služba, koja se za sada zove BOS, Bosanska obavestajna služba, početi sa radom sledećeg januara. U prvoj godini će šef ove službe biti stranac iz jedne od zemalja koje su uspešno završile proces tranzicije, a sada se pridružuju evropskim i atlantskim asocijacijama kao što su Evropska unija i NATO.

Imajući u vidu izuzetno uspešnu transformaciju česke obavestajne službe, neki lokalni i zapadni zvaničnici želeli bi da na tom mestu vide nekoga iz Republike Češke.

Tokom tranzicionog perioda, izvršice se provere osoblja FOSS-a i OBS-a kako bi se utvrdilo da li ispunjavaju uslove za rad u novoj jedinstvenoj službi. Takođe će organizovati dodatna obuka za profesionalne pripadnike obavestajne službe u smislu njihove sposobnosti da služe citavoj zajednici bez obzira na etničku ili versku pripadnost članova te zajednice.

Esdaun će takođe najaviti osnivanje petočlanog ekspertskeg tima čiji će zadatak biti razrada dodatnih detalja o budućim operacijama nove jedinstvene službe. Jedan od članova biće stranac, dok će ostali biti predstavnici lokalnih obavestajnih agencija - po dva iz svakog entiteta.

Oni će morati da do septembra ove godine definišu pravni okvir za aktivnosti nove državne službe koja će sa radom krenuti sledećeg januara.

Samo nekoliko meseci ranije, sama ideja o takvom koraku izazvala bi negodovanje, pogotovo sa srpske strane.

Ipak, pod teskim bremenom nedavnog niza skandala i sve brojnijih dokaza da paralelni sistemi loše funkcionisu, čini se da su lokalni lideri prihvatili činjenicu da je reforma odbrane, obavestajnog sektora i drugih ključnih struktura neizbežna.

Brejtvejt je naglasio da će OHR i citava međunarodna zajednica svojim autoritetom stati iza jedne profesionalne službe koja će predstavljati raskid sa prošlošću i praksom da poluprivatnim tajnim službama upravljaju političke stranke.

Terzić je izjavio za IWPR da će radna grupa definišati bezbedan pravni okvir za BOS u datom roku. Nacrt zakona se već "procesljava" na nekoliko različitih nivoa, kaže on.

Drugi izvori tvrde da je ovaj predlog zakona pripremila grupa profesora Univerziteta u Sarajevu oslanjajući se na iskustva drugih, uglavnom belgijskih i francuskih, obavestajnih službi.

"Balkan je tranzitno područje ka zapadnoj Evropi za organizovani kriminal, a mafija ovde funkcionise na regionalnom nivou tako da je osnivanje jedinstvene obavestajne službe u Bosni jedini način da se suočimo sa takvim izazovima."

Bosanski premijer dodaje da su narastajuća globalna opasnost od terorizma i nedavno ubistvo srpskog premijera Zorana Djindjica bili dodatni razlozi za nastavak sprovođenja predloženih reformi.

Sead Numanovic je novinar sarajevskog dnevnog lista "Dnevni avaz".

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/udruzuju-se-bosanski-tajni-agenti>